

Over de onafhankelijkheid van het KiM

Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid

Versie 19 september 2018

Het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM) maakt analyses van mobiliteit die doorwerken in het beleid. Als zelfstandig instituut binnen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) maakt het KiM strategische verkenningen en beleidsanalyses.

De inhoud van de publicaties van het KiM behoeft niet het standpunt van de minister en de staatssecretaris van IenW weer te geven.

1 Inleiding

Regelmatig is de onafhankelijkheid van kennisinstellingen onderwerp van maatschappelijke en politieke discussie. Ook het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM) heeft daarmee te maken. In dit document beschrijft het KiM daarom hoe het KiM aankijkt tegen het begrip onafhankelijkheid en hoe het KiM onafhankelijkheid borgt.

In de visie van het KiM is onafhankelijkheid een pluriform begrip. Het KiM vult onafhankelijkheid, kort samengevat, als volgt in. Het KiM is niet onafhankelijk in de onderzoeks-programmering (want grotendeels 'vraaggestuurd'), wel onafhankelijk in de uitvoering van het onderzoek, en ook onafhankelijk in de communicatie over onderzoeksresultaten (in de zin dat het KiM alle resultaten van onderzoeksprojecten publiceert). In de paragrafen 2 tot en met 5 wordt dit verder uitgewerkt.

Onafhankelijkheid is volgens het KiM geen doel op zich. Het is uiteraard van groot belang dat wetenschappelijk onderzoek kan worden uitgevoerd zonder dat de resultaten beïnvloed worden door de mening van bijvoorbeeld belangengroepen, politieke partijen en beleidsafdelingen van departementen. Uitvoering van onderzoek zonder enige vorm van dialoog met deze groepen kan echter leiden tot uitkomsten die geheel los staan van de context van maatschappelijke ontwikkelingen en de beleidsmatige en politieke realiteit, wat de waarde van de uitkomsten beperkt en de landing van de uitkomsten bemoeilijkt. Een productieve dialoog tussen onderzoekers, beleidsmakers, belangenorganisaties en politici, waarbij een ieder niet buiten de grenzen van zijn of haar eigen rol treedt, acht het KiM daarom van groot belang.

In dit document beschrijft het KiM in hoeverre het KiM onafhankelijk is, hoe die onafhankelijkheid geregeld is, en hoe het KiM in de praktijk van alledag omgaat met dilemma's rond onafhankelijkheid. Concreet gaat het KiM in dit document in op:

- de positionering van het KiM (paragraaf 2)
- de onderzoeksprogrammering (paragraaf 3)
- de uitvoering van onderzoeksprojecten en andere activiteiten (paragraaf 4)
- de communicatie over onderzoeksresultaten (paragraaf 5)

2 De positionering van het KiM

Plek binnen het ministerie van IenW

Het KiM is een onafhankelijke eenheid binnen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). De secretaris-generaal van IenW vervult de eigenaarsrol ten aanzien van het KiM.

Protocol

De positie van het KiM is geregeld middels [een protocol](#) dat is gepubliceerd in de Staatscourant. Het KiM is onderdeel van het instellingsbesluit van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Met het protocol wordt geborgd dat het KiM onafhankelijke en wetenschappelijke verantwoorde analyses kan uitvoeren en daarover kan publiceren. De wijze waarop het KiM zijn taken uitvoert en de wijze waarop het daarbij samenwerkt met de andere onderdelen van IenW vereisen goede afspraken waarbij de respectievelijke beleids- en beheersverantwoordelijkheden duidelijk zijn aangegeven. Het protocol voorziet daarin. Voorts schetst het protocol de kaders voor de samenwerking tussen het KiM en de planbureaus. Ook de relatie met de Tweede Kamer wordt beschreven. ([Protocol I, 2](#))

Een belangrijk doel van het protocol is het voorkómen van belangenverstremming. In het protocol is onder meer het volgende vastgelegd: “De minister en zijn ambtenaren respecteren de uitkomsten van de door het KiM uitgevoerde onderzoeken. Zij verstrekken geen dienst opdrachten aan het KiM om formuleringen, uitkomsten, onderzoeksmethoden of veronderstellingen te veranderen.” ([protocol IV, 1](#)). Bovendien is opgenomen in het protocol dat de inhoud van de publicaties van het KiM niet het standpunt van de minister van IenW behoeft weer te geven ([protocol IV, 3](#)). In het protocol zijn ook de financiering, de onderzoeksprogrammering en de communicatie geregeld (zie verderop in dit document).

Financiering

Bij de oprichting van het KiM is er bewust voor gekozen dat het KiM binnen de begroting van IenW een eigen personeels- en materieel budget heeft, evenals een eigen budget voor uit te besteden onderzoek, kennisontwikkeling en communicatie, en dat het KiM dus niet per project wordt gefinancierd. Er is dus uitsluitend sprake van ‘basisfinanciering’. Dit bevordert de onafhankelijkheid van het KiM, omdat het KiM voor de uitvoering van haar taken niet afhankelijk is van de jaarlijkse budgetverdeling tussen en binnen de beleidsdirecties (voor vraag/aanbodsturing en opdrachtgeverschap, zie (3)). Ook van aanvullende projectfinanciering of van cofinanciering is geen sprake.

Huisvesting

Het KiM is sinds 2017 niet meer gehuisvest in hetzelfde gebouw als de beleidsdirectoraten. Dit was een uitdrukkelijke en door de departementsleiding gehonoreerde wens van het KiM omdat het Rijkskantoor Rijnstraat 8 niet is ingericht voor het doen van onderzoek en het schrijven van rapporten daarover. Het doen van onderzoek vergt immers het beschikken over voldoende bureauwerkplekken en de mogelijkheid tot geconcentreerd werken. Dit kon op

Rijnstraat 8 niet worden gerealiseerd. Bovendien is de interactie tussen de onderzoekers van het KiM onderling van groot belang voor de kennisuitwisseling en het werken in projectteams. De huidige locatie van het KiM biedt hier, in tegenstelling tot het Rijkskantoor Rijnstraat 8, voldoende mogelijkheden voor.

Gebleken is wel dat de aparte huisvesting van het KiM extra aandacht vergt om de medewerkers van het KiM kennis te laten nemen van beleidsontwikkelingen en –overwegingen ('weten wat er speelt') en om beleidsmedewerkers kennis te laten nemen van KiM onderzoek. Dit is immers van groot belang voor het vergroten van de kansen dat het onderzoek en de kennis van het KiM ook daadwerkelijk gebruikt wordt in de beleidsvoorbereiding.

3 De onderzoeksprogrammering

Vraagsturing

Het KiM werkt grotendeels vraaggestuurd: het onderzoeksprogramma wordt hoofdzakelijk ingevuld op basis van de kennisbehoeften van die beleidsdirectoraten van IenW die betrokken zijn bij de beleidsvorming op het gebied van mobiliteit. Wel beschouwt het KiM de vraagstelling altijd kritisch (onder andere op voldoende breedte en onderzoekbaarheid) en draagt het KiM regelmatig bij aan een scherpe vraagarticulatie. In het algemeen worden de kennisvragen door beleid in 'onpartijdige vorm' gesteld. Indien dat niet zo is, herformuleert het KiM de onderzoeksvraag of breidt het KiM het onderzoek op eigen initiatief zodanig uit dat alle relevante aspecten belicht kunnen worden. Het gedeelte van het projectplan dat betrekking heeft op de vraagstelling wordt afgestemd met de betreffende beleidsdirectie.

Het KiM kan ook ongevraagde onderzoeken uitvoeren ([protocol III, 6](#)). Deze worden opgenomen in het werkprogramma. Als het KiM een ongevraagd onderzoek uitvoert, wordt de departementsleiding daarover door het KiM geïnformeerd. In de praktijk is ongevraagd onderzoek nog niet voorgekomen, behalve in het geval van 'backofficeactiviteiten', zoals de ontwikkeling van methoden en dataverzameling. Ongevraagd onderzoek komt ook niet voor omdat als het KiM een nog niet gevraagd onderzoek van belang vindt, het KiM de meest betrokken beleidsdirectie(s) tot nu toe altijd voor dit onderzoek heeft weten te interesseren, waarna het onderzoek alsnog vraaggestuurd werd. Gevraagd onderzoek heeft de voorkeur van het KiM, omdat het hebben van een of meer vraagstellers bij de beleidsdirecties de landing van de resultaten van het onderzoek bevordert. Als in de toekomst een dergelijk voorstel niet zou worden gehonoreerd, kan het KiM alsnog besluiten het onderzoek uit te voeren.

Ook externen (instanties die niet vallen onder het ambtsbereik van de minister van IenW) kunnen het KiM verzoeken om onderzoek te doen ([protocol III, 7](#)). Dit geldt ook voor de Tweede Kamer die de minister van IenW kan verzoeken om het KiM onderzoek te laten doen. Deze verzoeken worden afgewogen in samenhang met andere verrichte of nog te verrichten onderzoeksprojecten. De departementsleiding beoordeelt dergelijke verzoeken. Daarbij gelden de volgende criteria:

- het gevraagde onderzoek is een afgeleide van eerder door het KiM verricht onderzoek;
- het gevraagde externe onderzoek vormt een aanvulling op c.q. versterking van door het KiM verricht of nog te verrichten onderzoek;
- extern onderzoek mag niet ten koste gaan van de primaire taakstelling;
- de omvang van te verrichten extern onderzoek mag in geld uitgedrukt niet meer belopen dan 10% van het totale KiM-budget.

In de praktijk komt onderzoek voor externen niet tot nauwelijks voor. Door de Tweede Kamer gewenst onderzoek wordt vaak door een van de bewindspersonen van IenW toegezegd en vervolgens in de vraagprogrammering van de betrokken beleidsafdelingen aan het KiM opgenomen.

Opstellen jaarlijks werkprogramma

Jaarlijks wordt een werkprogramma opgesteld. Hierin worden alle onderzoeksprojecten en de zogenoemde Kennis-aan-Tafel-activiteiten die het KiM uitvoert opgenomen. Kennis-aan-Tafel betreft alle directe inbreng van bestaande kennis in de beleidsprocessen van IenW. Het werkprogramma is flexibel: ook tussentijds kunnen kennisvragen aan het KiM worden gesteld en dat gebeurt veelvuldig. In overleg tussen de betreffende beleidsdirectie(s) en het KiM vindt dan een herprioritering van projecten plaats.

Input voor het werkprogramma vormen zowel de kennisbehoeften van de beleidsdirecties als de kennisvragen die het KiM zelf relevant vindt (bijvoorbeeld omdat het KiM bepaalde ontwikkelingen signaleert die gevolgen hebben voor het mobiliteitssysteem). In gespreksrondes tussen vertegenwoordigers van het KiM en afdelingshoofden, directeuren en management/directieteams van beleidsdirecties worden de ideeën voor onderzoeksprojecten en Kennis-aan-Tafel-projecten verzameld en geprioriteerd. De SG van IenW stelt, in haar rol als eigenaar van het KiM, het werkprogramma vast, op advies van de DG Mobiliteit en de DG Luchtvaart en Maritieme Zaken, waarna het werkprogramma op de website van het KiM wordt gepubliceerd. Overigens kan het KiM een verzoek om een onderzoek te doen weigeren. In de praktijk gebeurt dit alleen als het KiM geen expertise heeft op een bepaald gebied of als het KiM geen mogelijkheden heeft om het onderzoek met de gewenste diepgang uit te voeren.

4 Uitvoering onderzoeksprojecten en andere activiteiten

De wijze waarop het onderzoek wordt uitgevoerd (onderzoeksmethode, benodigde data, formulering van de uitkomsten) is de verantwoordelijkheid van het KiM zelf ([protocol IV, 1](#)). Kortom: 'het beleid gaat over de vragen, het KiM gaat over de antwoorden'.

Contact tussen het KiM en de beleidsdirecties gedurende het onderzoek

Tijdens een onderzoek vindt af en toe overleg plaats tussen de projectleider van het onderzoek en de vertegenwoordiger van de beleidsdirectie die met het betreffende beleidsthema is belast.

De KiM projectleider meldt de voortgang van het onderzoek en (tussen)resultaten. De vertegenwoordiger van de beleidsdirectie meldt beleidsmatige en politieke ontwikkelingen die voor de context van het onderzoek relevant zijn. Om dezelfde reden is de directeur van het KiM agendalid van de Bestuursraad van IenW zodat hij/zij kennis kan nemen van het beleid en de beleidsoverwegingen ([protocol III, 3](#)).

Ook krijgt de vertegenwoordiger van de beleidsdirectie de conceptrapportage te zien. Het eindconcept wordt tevens aangeboden aan de betreffende DG, zodat de DG in staat is om zich beleidsmatig voor te bereiden op de publicatie van het onderzoek en om, als hij/zij dat nodig acht, tijdig de bewindspersonen te informeren.

Er is geen sprake van begeleidingscommissies. Wel worden regelmatig vertegenwoordigers van universiteiten, andere onderzoeksinstellingen of planbureaus gevraagd om mee te denken over de aanpak van het onderzoek of om concept resultaten te beoordelen. Dit gebeurt ad hoc of door middel van het instellen van een klankbordgroep. Met instanties buiten IenW wordt tussentijdse onderzoeksinformatie niet gedeeld, tenzij er sprake is van een verzoek van beleid om de tussentijdse resultaten extern te delen. Of dit gebeurt, is echter altijd ter beoordeling van het KiM.

Suggesties vanuit de beleidscontext

Soms vragen de beleidsdirecties om bepaalde formuleringen in concepteindproducten aan te passen, omdat een andere formulering meer aansluit bij de beleidscontext. De beslissing om een formulering te veranderen is ten allen tijde aan het KiM. Alleen als de inhoud hetzelfde blijft, kan het KiM besluiten om een formulering aan te passen. In alle andere gevallen past het KiM formuleringen niet aan. Onderzoeksresultaten worden sowieso niet aangepast.

Relevante belangen of adviesrelaties van de onderzoeker

Indien er sprake is van relevante nevenfuncties van onderzoekers, wordt hiervan bij indiensttreding van de betreffende medewerker, dan wel bij de start van de nevenfunctie, melding gemaakt en worden de eventuele consequenties hiervan tijdens een personeelsgesprek besproken tussen HRM-manager en medewerker. In uitzonderlijke gevallen neemt een medewerker vanwege een relevante nevenfunctie niet deel aan een projectteam voor een bepaald onderzoek.

Interne borging van onafhankelijkheid en kwaliteit

Bij het KiM wordt gewerkt in projectteams. In de afgelopen jaren heeft het KiM er naar gestreefd dat projectteams meer als eenheid zijn gaan functioneren, waarbij het hele projectteam verantwoordelijk is voor het gehele eindresultaat en niet louter de afzonderlijke projectteamleden voor hun eigen bijdrage. Dit voorkomt persoonsgebonden vertekeningen en denkfouten. Bovendien vindt bij ieder onderzoeksproject zowel een voorzaagsessie plaats als een doorzaagsessie, waaraan niet alleen leden van het projectteam, maar ook andere medewerkers van het KiM, inclusief kennislijnmanager(s) (een kennislijnmanager is een programmamanager die verantwoordelijk is voor een of meerdere onderzoeksprogramma's / kennislijnen) en de directeur deelnemen. In een voorzaagsessie wordt kritisch gekeken naar onderzoeksmethode en –aanpak. In een doorzaagsessie wordt reactie gegeven op en gediscussieerd over de concept resultaten. Verder beoordelen kennislijnmanager en de directeur de resultaten van alle onderzoeksprojecten in meerdere rondes. De resultaten van Kennis-aan-Tafel-activiteiten worden collegiaal getoetst en bovendien ook beoordeeld door de betreffende kennislijnmanager.

Externe borging van onafhankelijkheid en kwaliteit

Naast de interne bewaking zoals hiervoor beschreven, worden de concept rapporten ook beoordeeld door een of meer fellows van het KiM. KiM-fellows zijn hoogleraren uit binnen- en buitenland die het KiM aan zich verbonden heeft. Deze zorgen voor de wetenschappelijke versterking van het werk van het KiM. Een belangrijke taak van de fellows is concept-publicaties reviewen en soms ook meedenken over projectplannen. Bij de review toetsen fellows het onderzoek op wetenschappelijke kwaliteit, waar onafhankelijke oordeelsvorming deel van uitmaakt. Daarnaast nodigt het KiM hen uit voor het geven van lezingen en presentaties en voor brainstormen om lopende of startende onderzoeken een extra impuls te geven.

Bovendien presenteren KiM-medewerkers hun onderzoeksresultaten op wetenschappelijke congressen en publiceren ze artikelen in wetenschappelijke tijdschriften. Peer review van ingediende artikelen en papers, draagt ook bij aan de kwaliteitsborging van het werk van het KiM.

Het MT van het KiM is van mening dat de kwaliteit van het werk van het KiM verder versterkt kan worden door het invoeren van een visitatie. Een visitatie zou zich, net als bij de plan-bureaus, zowel op de wetenschappelijke kwaliteit als op de beleidsrelevantie van het werk van het KiM moeten richten. Een eerste externe commissie heeft reeds in 2009 het KiM geëvalueerd. Een visitatie volgens het SEP- protocol is voorzien.

Wetenschappelijke integriteit

Bij wetenschappelijke integriteit spelen zowel het hebben van duidelijke normen of kaders en de onderzoekscultuur op institutioneel niveau als de morele waarden van onderzoekers een rol.

In de [Gedragscode Integriteit Rijk](#) is een passage opgenomen over de betrokkenheid bij onafhankelijk onderzoek en (wetenschappelijke) integriteit (par. 4.1.7). Deze gedragscode is zowel voor de beleidsdirecties als de medewerkers van het KiM van toepassing en wordt dus ook door het KiM gevolgd.

Zowel de directeur als de kennislijnmanagers maken wetenschappelijke integriteit bespreekbaar. Dit gebeurt in bilaterale overleggen en in voor- en doorzaagsessies (zie hiervoor). Ook in de projectteams komt wetenschappelijke integriteit regelmatig aan de orde. Bovendien is integriteit een vast onderdeel van het jaarlijkse personeelsgesprek. Indien nodig kunnen medewerkers van het KiM contact opnemen met de vertrouwenspersoon integriteit van IenW.

Speciale aandacht wordt in dit verband besteed aan junior onderzoekers. Junior onderzoekers maken deel uit van projectteams, waarbij ervaren onderzoekers vaak de rol van projectleider hebben. Bovendien heeft iedere junior onderzoeker frequent overleg met zijn/haar HRM-manager. Deze overleggen zijn vooral gericht op persoonlijke ontwikkeling en werkplanning, maar er is ook ruimte voor het bespreken van integriteitskwesaties.

Tenslotte is op de onlangs gehouden KIM-strategiedag een (fictieve) casus rond wetenschappelijke integriteit in verschillende groepen besproken. Dit leverde een goede discussie op over dit onderwerp. Dit gesprek aan de hand van een casus zal periodiek worden herhaald.

5 Communicatie over onderzoeksresultaten

Communicatievormen

De resultaten van KiM-onderzoeken worden gepubliceerd in de vorm van bijvoorbeeld rapporten, notities, presentaties, factsheets of filmpjes. De vorm is afhankelijk van de aard van de onderzoeksresultaten, de doelgroep (vooral de beleidsdirecties van IenW, of juist ook breder dan IenW) en de complexiteit van het onderwerp. Een gedegen onderzoekverantwoording dient sowieso beschikbaar te zijn. Alle genoemde producten worden ontsloten via de website van het KiM (www.kimnet.nl). Inhoud, auteur, vorm en plaats van de publicatie zijn alle de verantwoordelijkheid van het KiM.

De besluitvorming over publicatie

De directeur en de betreffend kennislijnmanager bepalen of het onderzoek op een zodanig wetenschappelijk verantwoorde manier is uitgevoerd en de resultaten zodanig helder zijn verwoord, dat tot publicatie kan worden overgegaan. Alle resultaten van onderzoeksprojecten worden gepubliceerd. Eventuele producten van Kennis-aan-Tafel-activiteiten hoeven niet gepubliceerd te worden. Het gaat bij Kennis-aan-Tafel immers om interne presentaties en notities, en de beantwoording van ad-hoc vragen.

Het moment van publicatie

Het tijdstip van publicatie is in beginsel niet later dan drie maanden na afronding van het onderzoek. In voorkomende gevallen kan hiervan worden afgeweken, bijvoorbeeld als de onderzoeken deel uitmaken van de voorbereiding van een grote beleidsnota, waarbij alle relevante onderzoeksrapporten gelijktijdig met het uitbrengen van de nota worden gepubliceerd. ([Protocol IV, 2](#)). In de praktijk wordt na afronding van het onderzoek in overleg tussen het KiM en de beleidsdirectie een afspraak gemaakt over de publicatiedatum, die meestal ruim binnen de genoemde termijn van 3 maanden ligt.

Kennis voor beleid én voor de samenleving

De primaire kennisfunctie van het KiM is "Kennis voor beleid". Echter, omdat de resultaten van het werk van het KiM openbaar zijn en via de website van het KiM ontsloten worden, medewerkers van het KiM uitgenodigd worden om toelichtingen te geven op hun onderzoek op symposia en bij maatschappelijke organisaties, medewerkers van het KiM hun kennis uitdragen op wetenschappelijke congressen en artikelen publiceren in vaktijdschriften en in wetenschappelijke tijdschriften, heeft het KiM ook een belangrijke functie om de kennis op het gebied van mobiliteit.

Colofon

Dit is een uitgave van het
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

September 2018
Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM)

Vormgeving en opmaak:
Huisstijl MinIenW

Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM)
Bezuidenhoutseweg 20
2594 AV Den Haag

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Telefoon : 070 456 1965

Website : www.kimnet.nl

E-mail : info@kimnet.nl

Publicaties van het KiM zijn aan te vragen bij het KiM (via kimpublicaties@minienm.nl) of als PDF te downloaden van onze website www.kimnet.nl. U kunt natuurlijk ook altijd contact opnemen met één van onze medewerkers.

Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen onder vermelding van het KiM als bron.